

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digipalvelusäädös)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digitaalisia markkinoita koskeva säädös)

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle perustuslain 96 §:n mukaiset selvitykset U 2/2021 vp (digipalvelusäädös) ja U 6/2021 vp (digitaalisia markkinoita koskeva säädös).

Lausunnot

Asiasta U 2/2021 vp on annettu seuraavat lausunnot:

- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 4/2021 vp
- lakivaliokunta LaVL 9/2021 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 20/2021 vp

Asiasta U 6/2021 vp on annettu seuraavat lausunnot:

- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 5/2021 vp
- talousvaliokunta TaVL 11/2021 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Komissio antoi 15.12.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (KOM(2020) 825 lopullinen) ja ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimivista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaali-alalla (KOM(2020) 842 lopullinen). Ehdotukset pohjautuvat komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toimeenpanoon sekä politiikkatavoitteisiin, jotka komissio esitti helmikuussa 2020 antamassaan tiedonannossa ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa”.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2021 vp

Komission ehdotusten sisältö ja valtioneuvoston ehdotuksia koskevat kannat käyvät ilmi valtioneuvoston selvityksistä U 2/2021 vp (digipalvelusäädös) ja U 6/2021 vp (digitaalisia markkinoita koskeva säädös).

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien tavoin valtioneuvoston kantaan asioissa U 2/2021 vp (digipalvelusäädös) ja U 6/2021 vp (digitaalisia markkinoita koskeva säädös). Valiokunta on saanut asiasta U 2/2021 vp lausunnot perustuslakivaliokunnalta (PeVL 20/2021 vp), liikenne- ja viestintävaliokunnalta (LiVL 4/2021 vp) sekä lakivaliokunnalta (LaVL 9/2021 vp) ja asiasta U 6/2021 vp liikenne- ja viestintävaliokunnalta (LiVL 6/2021 vp) ja talousvaliokunnalta (TaVL 11/2021 vp). Valiokunta pitää erikoisvaliokuntien arvioita Suomen neuvottelutavoitteista, neuvottelujen reunaehdoista ja ehdotusten keskeisistä kehittämistarpeista perusteltuina ja tuo lausunnossaan esille vain eräitä jatkovalmistelun kannalta keskeisiä näkökohtia.

Suuri valiokunta toteaa, että ehdotuksilla asetetaan EU:n laajuisia sääntöjä erilaisille internetin toimijoille. Ehdotettua digitaalisia markkinoita ja palveluja koskevaa sääntelyä on tarkoitus soveltaa myös EU:n ulkopuolisiin toimijoihin, joilla on loppukäyttäjiä EU-alueella. Digitaalisia markkinoita koskevan säädösehdotuksen tavoitteena on puuttua kielteisiin seurauksiin, joita aiheutuu sisämarkkinoiden nk. portinvartijoina toimivien digitaalisten alustayritysten toiminnasta. Ehdotuksella pyritään parantamaan eri toimijoiden neuvotteluaseman tasapuolisuutta. Yksi keskeisimmistä uudistuksista ovat datan avaamista ja jakamista koskevat velvoitteet. Digitaalisia palveluita koskevan säädöksen tavoitteena on puolestaan edistää digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa ja erityisesti ns. välittäjäpalvelujen tarjontaa, joita ovat mm. pilvipalvelut ja verkkoalustat. Sen tavoitteena on laatia yleiset säännöt turvalliselle, ennakoitavalle ja luotettavalle verkkoympäristölle.

Suuri valiokunta katsoo, että ehdotuksissa on kyse uudenlaisesta verkossa välitetyistä sisältöistä koskevasta lainsäädännöstä. Ehdotuksien soveltamisala on laaja. Ne koskevat laajasti erilaisia digitaalisia markkinoita ja palveluja, kuten sosiaalista mediaa, verkkokauppapaikkoja ja muita EU:ssa toimivia verkkoalustoja. Valiokunta pitää valittua soveltamisalan laajaa määrittelyä perusteltuna. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, ettei yritysten ja kuluttajien ongelmiin voida puuttua riittävän tehokkaasti nykyisellä EU-tason tai kansallisella sääntelyllä.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta tukee säädöksen tavoitteita edistää digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa, digitaalisten palveluiden avoimuutta sekä pienempien digiyritysten kilpailukykyä ja pääsyä markkinoille, tehdä verkkoympäristöstä kuluttajille ja yrityksille turvallisempi, ennakoitavampi ja oikeudenmukaisempi ja mahdollistaa laittomaan sisältöön, vihapuheeseen, disinformaatioon ja hybridivaikuttamiseen puuttuminen nykyistä tehokkaammin sekä vähentää tietosuojariskejä.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta katsoo, että ehdotusten jatkovalmisteluissa on kiinnitettävä erityistä huomioita siihen, että säännökset ovat oikeasuhtaisia, yhdenvertaisia, syrjimättömiä, oikeuden- ja tarkoituksenmukaisia ja selkeitä. Ehdotuksien valmistelussa on huomioitava myös oikeusturva ja yritysten liikesalaisuuksien suoja sekä taattava kuluttajansuojan korkea taso.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2021 vp

Tarpeetonta hallinnollista taakkaa tulee välttää ja sääntelyn joustavuus varmistaa. Eurooppalaisen lainsäädäntöympäristön tulee tukea kilpailukykyisen ja innovatiivisen yritystoiminnan kehittymistä nopeasti muuttuvassa kansainvälisessä digitaalisessa toiminta- ja kilpailuympäristössä. Keskeistä on myös varmistaa sääntelyn yhteensopivuus muuhun EU-sääntelyyn, kuten tekijänoikeus- ja kilpailusäädäntöön. Valmistelussa on huomioitava lisäksi rikos- ja vahingonkorvaus oikeudelliset näkökohdat ja riittävien oikeussuojakeinojen varmistaminen ehdotuksiin sisältyviä hallinnollisia seuraamuksia, valvontamekanismeja ja yrityksille asetettuja velvollisuuksia arvioitaessa.

Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston erityistä huomiota asiaa U 2/2021 vp koskeviin perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisiin huomioihin.

Lausunnossaan (PeVL 21/2021 vp) perustuslakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että neuvotteluissa on huolehdittava, että digipalveluasetuksen nojalla puuttuminen sananvapauden rajoittuu vain välttämättömään siinä tavoiteltavan hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi. Lisäksi asetuksen valmistelussa on perustuslakivaliokunnan mielestä tärkeätä huolehtia siitä, että asetuksen nojalla puuttuminen demokratiaan ja kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin rajoittuu vain välttämättömään. Ainakin palveluntarjoajille mahdollisesti osoitettavista julkisista hallintotehtävistä, komissiolle ja kansallisille viranomaisille osoitettavien toimivaltuuksien täsmällisyydestä, hallinnollisista sanktioista ja ehdotetuista oikeusturvajärjestelyistä on valiokunnan käsityksen mukaan jatkovalmistelun aikana välttämätöntä saada nyt esitettyä täsmällisempää selvitystä.

Myös valtioneuvosto painottaa, että molempiin ehdotuksiin sisältyy erityisesti henkilötietojen suojaan, sananvapauden, yhdenvertaisuuteen, oikeusvarmuuteen, oikeusturvaan sekä julkisen hallintotehtävän siirtämiseen liittyviä valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä, joita tulee asetusneuvotteluissa huolellisesti selvittää. Suuri valiokunta yhtyy näihin arvioihin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asioissa U 2/2021 vp ja U 6/2021 vp erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2021 vp

Helsingissä 2.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
1. varapuheenjohtaja Jani Mäkelä ps
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Kimmo Kiljunen sd
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Lulu Ranne ps
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Anne-Mari Virolainen kok
varajäsen Matias Mäkynen sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2021 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Mielestämme valiokunta ei käsittele asetusehdotuksen puutteita tarpeeksi kattavasti. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää asetusehdotuksen mukaiseen sääntelyyn, jonka perusteella palveluntarjoaja ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennetuista tiedoista, jos se toimii viivymättä laittoman sisällön poistamiseksi tai sen saannin estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista. Vastuusta vapautuminen siten edellyttää, että palveluntarjoaja aktiivisesti puuttuu laittomaan sisältöön sen poistamiseksi tai sen saannin estämiseksi. Riskinä tässä on se, että rikostai vahingonkorvausoikeudellisen vastuun pelossa myös täysin lainmukaista sisältöä tullaan poistamaan ja ajaututaan tilanteeseen, jossa harjoitetaan kattavaa "ennakkosensuuria".

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltio voisi hakemuksesta nimetä myös luotettavia ilmoittajia (trusted flaggers), joiden ilmoituksia laittomasta sisällöstä verkkoalustojen tulisi priorisoida ja käsitellä viivytyksettä. Huomautamme, että edellytykset joiden täytyessä luotettavan ilmoittajan asema voidaan myöntää, on komission ehdotuksessa muotoiltu hyvin epätasällisellä ja varsin avoimella tavalla. Mielestämme tälllaisten ilmoittajien vastuut ja velvollisuudet jäävät käytännössä epäselviksi samoin kuin se, onko sananvapauttaan käyttäneellä henkilöllä oikeus saada tietää, mikä taho on tehnyt ilmoituksen sisällön oletetusta laittomuudesta.

Olemme huolissamme erityisesti komissiolle annettavista uusista ja merkittävistä toimivaltuuksista ja suhtautuu niihin lähtökohtaisesti kielteisesti. Ratkaisu-, valvonta- ja sanktiovallan tulee olla kansallisilla viranomaisilla.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että Suomen ei tule hyväksyä asetusehdotusta nykyisessä muodossaan ja Suomen tulee vaatia sen korjaamista edellä perusteluosassa esitetyn mukaisesti.

Helsingissä 2.6.2021

Jani Mäkelä ps
Olli Immonen ps
Ritva Elomaa ps
Jussi Halla-aho ps
Sari Essayah kd
Peter Östman kd